

**Kristinuskon keskeiset
piirteet**

Jumalakäsitys, pelastuskäsitys, ihmiskäsitys

- monoteismi, armahtava Jumala
- kolminaisuusoppi
- usko Kristuksen (Jumalan) uhrautumiseen ihmisten puolesta ja ylösnousemukseen
- ihmiskäsitys
 - syntisyys > tarvitsee pelastusta
 - kuolevaisuus, Kristuksen kautta ikuinen elämä
 - vapaa tahto > vastuussa teoistaan

Kristillisiä riittejä ja rituaaleja

Kalendaaririittejä

- kirkkovuosi koostuu kalendaaririiteistä
- Luterilaisen kirkkovuoden keskeisimmät juhlapäivät ovat
 - adventti, joulukuukin, loppiainen, pääsiäinen, helatorstai, helluntai, pyhäinpäivä, tuomiosunnuntai

Siirtymäriittejä mm.

- merkitys vaihtelee eri kirkkokunnissa ja yhteisöissä
- kaste, seurakunnan jäseneksi ottaminen
- konfirmaatio, uskon vahvistaminen
- avioliittoon vihkiminen, perheen perustaminen
- hautajaiset, kuolleen siunaaminen

Muita riittejä ja rituaaleja

- rukous
 - jumalanpalvelus
 - Ehtoollinen
-
- Eri kirkkokunnissa osa riiteistä on sakramentteja.

Miten nimitetään oikein?

- kristitty = kristillisen kirkon tai yhteisön jäsen
 - katolilainen (subst.) > katolisen kirkon jäsentä kutsutaan katolilaiseksi esim. *Timo Soini on katolilainen.*
 - katolinen (adj.) > esim. *katolinen kirkko, katolinen kulttuuri, roomalaiskatolinen*
(HUOM! Katolinen on eri asia kuin katollinen. Muistisääntö: ”Kaikissa kirkoissa on katto.”)
 - ortodoksi tai ortodoksikristitty, ortodoksinen kirkko
 - protestantti; luterilainen, anglikaani, metodisti, baptisti, helluntailainen jne.

Uskonnot > kristinusko > kristilliset yhteisöt

- Kristillisiin yhteisöihin liittyviä käsitteitä:
- **kirkko**, voi tarkoittaa
 - kirkkorakennusta
 - koko maailman kristittyjen yhteisöä
 - jotakin kristillistä suuntausta (esim. katolinen tai luterilainen kirkko)
- **tunnustuskunta** (erit. 1600-luvun puhdasoppisuuden aika; luterilainen, katolinen , reformoitu tunnustus), yleensä **kirkkokunta**
- yhdistykset, järjestöt ja liikkeet
- väljemmät yhteisöt (esimerkiksi karismaattiset ym.)
 - lahkot ja kultit

HUOM! Uskonto on eri asia kuin kirkkokunta (esim. luterilaisuus) tai kristillinen yhteisö (esim. amishit).

Uskontoja ovat esim. juutalaisuus, buddhalaisuus ja kristinusko.

Kirkkokuntien erilaisia hallintomalleja

Katolinen kirkko (~ yleinen, kaikille kuuluva)

- globaali kirkko
- keskus Vatikaani, josta käsin johdetaan koko maailmanlaajuista kirkkoa

Ortodoksinen kirkko (~ oikein opettava, oikein julistava)

- autokefaalisia (itsenäisiä) patriarkaatteja, paikalliskirkkoja
- alueellisesti jakautunut, esim. Moskovan patriarkaatin alueeseen kuuluvat mm. Viron, Latvian ja Ukrainan ortodoksit = autonomiset kirkot (ei omaa “päättä”)

Protestanttiset kirkot

- usein maakirkkoja tai tiettyyn valtioon sitoutuneita kuten esim. Suomen ev. lut. kirkko, joka hallinnollisesti täysin itsenäinen

Uudemmat kristilliset liikkeet

- esim. helluntaiherätys
 - seurakunnat usein hallinnollisesti itsenäisiä ja toisistaan riippumattomia
-